

[SIGNALEMENT]

Bruno Yammine, *Drang nach Westen. De fundamente van de Duitse Flamenpolitik (1870-1914)*, Leuven, Davidsfonds, 2011, 424 pp., ISBN 9789058268044

Tijdens de Eerste Wereldoorlog voerde Duitsland in het bezette België en in het neutrale Nederland een Flamenpolitik, om België te ontwrichten en om de lage landen rijp te maken voor *Angliederung* bij het Duitse keizerrijk of zelfs in dat federatieve keizerrijk. Daaruit ontstonden het activisme en de Groot-Nederlandse beweging, van Vlamingen en Nederlanders die met de Flamenpolitik meewerkten.

Het activisme werd, naar het woord van de nationalistische voorman en historicus Hendrik Elias, “*uitgespuwd door de overgrote meerderheid van de bevolking*” in 1918. Daarom konden haar leden en hun geestelijke erfgenamen niet aflaten om het te rechtvaardigen, onder meer door te ontkennen dat het werd uitgelokt door de vijand. Ook nadat ik in mijn boek uit 1974, *Flamenpolitik en activisme. Vlaanderen tegenover België in de Eerste Wereldoorlog*, die uitlokking onweerlegbaar had aangetoond, bleef de propagandavoorstelling herhaald worden. Als een hoofdargument werd dan aangehaald dat de Duitse regering vóór 1914 de Vlaamse beweging niet gesteund had. Dus heette de Flamenpolitik een improvisatie van de bezetter; die bezetter zou zijn ingegaan op hulpgeroep van “*de Vlamingen die werden aangevallen door Walen en franskiljons*”. Het conservatieve Duitse keizerrijk was in 1884-1914 best tevreden geweest met de politiek van de katholieke regering in België, aangezien die tegen de invloed van het antiklerikale, radicale, republikeinse Frankrijk gekant was. Het officiële Duitsland had die regering dus geen strobreed in de weg gelegd en zich met de Vlaamse beweging inderdaad niet gemoeid. Maar als sinds het begin van de negentiende eeuw bestond er een pangermanistische stroming die dat wél wilde doen. Naar het einde van de eeuw toe verschenen verenigingen die voor het in 1870 gestichte keizerrijk een imperialistische koers propageerden. Het Alldeutscher Verband knoopte aan bij de pangermanistische traditie met haar *völkische* hoop op een “*terugkeer*” van Nederland en Vlaanderen in de Germaanse moederschoot. In het *Flottenverein* was het de kust

van Nederland en Vlaanderen, en trouwens ook van dat andere kleine Germaanse land Denemarken, die gezien werd als een basis die Duitsland moest verwerven om zich tegen de Britse wereldhegemonie af te zetten. Tijdens de laatste decennia vóór de oorlog werd er herhaaldelijk door de Duitse regering samengewerkt met deze nationalistische organisaties, en verwierven die grote invloed. Wanneer in augustus 1914 België weigerde om de Duitse zijde te kiezen tegen Frankrijk, kon die regering onmiddellijk de Alduitse voormannen en hun concepten gebruiken voor de destabilisering of zelfs de vernietiging van België, en voor de *Angliederung* van de lage landen in hun geheel.

In 1982 had Bruno De Corte, in zijn Leuvense licentiaatsverhandeling *Het Tijdschrift Germania (1898-1905) in het Kader van de Vlaams-Duitse betrekkingen*, reeds het optreden en de invloed van het Alldeutscher Verband duidelijk aangewezen.

[Lode Wils]
